

**КОЛЕДЖ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

**Музично-педагогічне відділення
Циклова комісія викладачів дошкільних психолого-педагогічних
дисциплін**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

Оксана КОГУТЮК

«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

**12 ФАХОВІ МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
12.2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ
МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ**

освітньо-професійної програми **Дошкільна освіта**
підготовки **фахового молодшого бакалавра**
за галуззю знань **01 Освіта / Педагогіка**
спеціальності **012 Дошкільна освіта**

Вінниця 2024

Робоча програма освітнього компонента 12 Фахові методики дошкільної освіти:
12.2. Методика формування елементарних математичних уявлень з підготовки
фахових молодших бакалаврів за галуззю знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 012 Дошкільна освіта

РОЗРОБНИК:

Ольга КЛИМЕНКО, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

СХВАЛЕНО

Методичною радою Коледжу фахової передвищої освіти
«29» серпня 2024 р., протокол № 1

Голова канд. пед. наук, доц. Андрій КРИЖАНОВСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми Дошкільна освіта
 доктор філософії Марина СОРОЧАН

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії
викладачів дошкільних психолого-педагогічних дисциплін
«28» серпня 2024 р., протокол № 1

Голова циклової комісії Ольга КЛИМЕНКО

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти / освітньо-професійний ступінь	Характеристика освітнього компонента		
		Денна форма навчання		
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Статус освітнього компонента Обов'язковий		
	Спеціальність 012 Дошкільна освіта			
Загальна кількість годин – 120	Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр	Рік підготовки: 3-й, 4-й		
		Семестр: 5-й, 6-й, 7-й, 8-й		
		Лекції 40	Семінари 20	Практ. 21
		Самостійна робота 39		
		Вид контролю: екзамен		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 5 с.–1 год., 6 с.–1 год., 7 с.–1 год., 8 с.–2 год.; самостійної роботи здобувача освіти – 1,5				

2. Мета, завдання, програмні компетентності та результати навчання

2.1. Мета, завдання освітнього компонента

Мета: метою викладання освітнього компонента Фахові методики дошкільної освіти: Методика формування елементарних математичних уявлень є забезпечення теоретичної і практичної підготовки студентів організації різних форм роботи з дітьми дошкільного віку щодо формування математичних уявлень в закладах дошкільної освіти.

Завдання: основними завданнями вивчення освітнього компонента Фахові методики дошкільної освіти: Методика формування елементарних математичних уявлень є:

- ознайомлення здобувачів освіти із теоретичними основами становлення та розвитку методики вивчення математики, провідними підходами до формування елементарних математичних уявлень в дошкільників;
- вивчення здобувачами освіти психолого-педагогічних особливостей розвитку в дітей дошкільного віку просторових, часових, кількісних уявлень;
- набуття навичок організації роботи з логіко-математичного розвитку дошкільників різних вікових груп закладів дошкільної освіти;
- вивчення особливостей методичного забезпечення логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку.

2.2. Програмні компетентності

2.2.1. Інтегральна компетентність.

Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях.

2.2.2. Загальні компетентності

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- ЗК4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК6.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК8.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

2.2.3. Спеціальні компетентності

СК1. Здатність до формування наскрізних умінь у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі.

СК5. Здатність до формування у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку взаємин з оточенням (предметним, природним, соціальним).

СК7. Здатність до формування елементарних логіко-математичних уявлень у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

СК11. Здатність до організації та керівництва ігрової, художньо-естетичної, пізнавально-дослідницької діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

СК13. Здатність до організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних фізичних і психічних можливостей дітей в найбільш оптимальних для них формах.

СК14. Здатність до саморозвитку та самореалізації з використанням перспективного педагогічного досвіду, освітніх інновацій у професійній діяльності.

2.3. Результати навчання

2.3.1. Програмні результати навчання за ОПП

РН1. Упорядковувати універсальне, розвивальне середовище у групах раннього та передшкільного віку з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини.

РН2. Планувати та організовувати освітній процес у закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів здоров'язбереження, особистісно зорієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, з використанням інформаційно-комунікативних технологій, виконувати експериментальні проекти, курсові роботи.

РН3. Встановлювати зв'язок між процесом розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до їхніх вікових особливостей.

РН5. Виявляти та узагальнювати результати різних видів діяльності дітей

дошкільного (раннього та передшкільного) віку з використанням педагогічних технологій.

РН7. Передбачати та оцінювати результати власної діяльності з урахуванням закономірностей освітнього процесу закладу дошкільної освіти.

РН8. Визначати концептуальні засади, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН9. Визначати завдання, зміст специфічно дитячих видів діяльності (предметно-практичної, ігрової, пізнавальної) та організовувати їх відповідно до освітніх програм.

РН12. Здійснювати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу закладу дошкільної освіти на засадах етики професійного спілкування та оцінювати результативність педагогічної взаємодії.

РН16. Володіти методиками та технологіями зони актуального та ближнього розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку різного рівня розвитку.

РН 18. Організовувати та розділяти предметно-просторове розвивальне середовище на осередки діяльності в групах дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН19. Аналізувати перспективний педагогічний досвід в системі дошкільної освіти та використовувати його в подальшій роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН20. Забезпечувати формування наскрізних умінь особистості дитини в різних видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

2.3.2. Результати навчання за освітнім компонентом.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні:

знати:

- основний зміст, структуру, напрями, специфіку діяльності вихователя дошкільного навчального закладу з організації та впровадження методики формування елементарних математичних уявлень;
- науково обґрунтовані методи і сучасні технології в організації власної професійної діяльності;
- концептуальні засади, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

Вміти:

- володіти методиками та технологіями зони актуального та ближнього розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку різного рівня розвитку;

- використовувати теоретичні знання і практичні уміння, отримані під час вивчення різних навчальних дисциплін психолого-педагогічного спрямування;
- аналізувати перспективний педагогічний досвід в системі дошкільної освіти та використовувати його в подальшій роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

3. Програма освітнього компонента

5 СЕМЕСТР

Тема 1. Предмет та завдання методики формування математичних уявлень

Мета, предмет і завдання курсу. Зв'язок методики з іншими науками. Методика формування елементарних математичних уявлень в системі педагогічних наук. Основні поняття методики формування елементарних математичних уявлень.

Тема 2. Становлення та розвиток методики вивчення математики як науки

Ідеї розвитку дошкільників в класичній педагогіці (Я. Каменський, Ф. Фребель, М. Монтесорі). Методика математичного розвитку дітей у ХХ ст. Сучасні провідні вітчизняні та зарубіжні наукові підходи до формування елементарних математичних уявлень у дошкільників.

Тема 3. Психолого-педагогічні основи математичного розвитку дітей дошкільного віку.

Характеристика типів інтелекту. Форми розуміння. Психологічний механізм розуміння дітьми дошкільного віку (за О. Брежнєвою). Розвиток інтелектуальних здібностей дітей дошкільного віку.

Тема 4. Характеристика методичного забезпечення математичного розвитку дітей дошкільного віку

Зміст Базового компоненту дошкільної освіти, чинних програм виховання і освіти дітей дошкільного віку в аспекті математичного розвитку. Аналіз супровідного методичного інструментарію, яким користуються практичні працівники.

Тема 5. Форми і методи навчання математики дітей дошкільного віку

Зміст логіко-математичного розвитку дошкільників. Методи навчання елементам математики. Засоби формування елементарних математичних уявлень у дошкільників.

6 СЕМЕСТР

Тема 6. Методика формування уявлень про множину

Загальне поняття про множину, операції з множинами. Особливості сприймання і відтворення кількості предметів дошкільниками. Методика формування уявлень про множину в дошкільному віці.

Тема 7. Методика формування уявлень про число, лічбу

Поняття числа, лічби, системи навчання дітей лічбі в різних вікових групах. Етапи лічильної діяльності, завдання навчання дітей лічбі в різних вікових групах. Розвиток у дітей дошкільного віку уявлень про число.

Методика навчання лічбі в різних вікових групах. Кількісна і порядкова лічба. Ознайомлення дітей з цифрами.

Тема 8. Методика формування уявлень про величину і вимірювання величин

Поняття про величину предметів, властивості величин. Особливості сприймання дошкільниками поняття про величину предметів. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з величиною предметів.

Тема 9. Методика формування уявлень про форму і геометричні фігури

Поняття форми і геометричної фігури. Класифікація геометричних фігур за якісними ознаками та чисельністю. Особливості сприйняття форми предметів та геометричних фігур дітьми раннього та дошкільного віку. Завдання формування уявлень про форму та геометричні фігури.

Методика ознайомлення дітей з геометричними фігурами та формою предметів у різних вікових групах ЗДО.

Тема 10. Методика формувань просторових уявлень

Поняття простору. Просторові уявлення та просторові орієнтації. Вікові особливості розвитку просторових уявлень у дітей раннього і дошкільного віку. Завдання щодо формування просторової орієнтації у дошкільників.

Методика формування вміння дошкільників орієнтуватися в просторі.

7 СЕМЕСТР

Тема 11. Методика формування часових уявлень

Поняття часу та особливості сприймання його дошкільниками. Зміст формування часових уявлень у дітей дошкільного віку. Методика формування вміння орієнтуватися у часі.

Тема 12. Методика навчання обчисленню та розв'язанню арифметичних завдань

Особливості ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з обчислювальною діяльністю. Види та типи математичних задач, що розв'язують дошкільники. Послідовні етапи та методичні прийоми в навчанні вирішенню арифметичних задач та прикладів.

Методика навчання дітей старшого дошкільного віку розв'язанню арифметичних задач. Методика навчання дітей старшого дошкільного віку обчисленню.

Тема 13. Інноваційні технології формування математичних уявлень (зарубіжний досвід)

Логічні блоки Д'єнеша. Інтелектуальні ігри Нікітіних. Картки-властивості Семаден. Розвиваючі ігри Воскобовича. Кольорові палички Кюїзнера. Дари Фребеля.

Тема 14. Сучасні вітчизняні інноваційні технології формування математичних уявлень

Коректурні таблиці Наталії Гавриш. Ейдетика для малят Пащенко. Навчально-розвивальна технологія «Логіка світу» Стеценко. Ментальна арифметика.

Тема 15. Організація сенсорно-пізнавального простору для математичного розвитку дітей дошкільного віку

Інтеграція освітнього процесу. Відмінності традиційної та інтегрованої/модернізованої освітніх моделей. Дидактичні принципи технології «Інтегрованих дидактичних модулів». Приклади тематичних днів, різних форм активності дітей в сенсорно-пізнавальному просторі.

Технологія методичного конструктора.

8 СЕМЕСТР

Тема 16. Моделі сенсорно-пізнавального розвитку дітей дошкільного віку

Освітні моделі: традиційна, інтегрована та пізнавально спрямована. Сенсорно-пізнавальна, логіко-математична, дослідницька компетентність.

Аналіз сенсорно-пізнавального середовища ЗДО.

Ігри, предмети та ігрові матеріали для здійснення самостійної, групової взаємодії.

Тема 17. Планування роботи з розвитку математичних уявлень в дітей у ЗДО

Аналіз заняття з формування початкових математичних понять у дітей в ЗДО. Вивчення засвоєння початкових математичних знань і вмінь у дітей різних вікових груп ЗДО. Показники засвоєння знань.

Тема 18. Програми з розвитку математичних уявлень у ЗДО

Математичний розвиток у Базовому компоненті дошкільної освіти. Аналіз Програми «Впевнений старт» щодо математичного розвитку (книга вихователям, книга батькам).

Особливості тематичного перспективного планування з математичного розвитку дошкільників.

Тема 19. Логіко-математична готовність дітей дошкільного віку до школи

Показники готовності дітей до вивчення математики в першому класі.

Тема 20. Наступність у логіко-математичному розвитку дітей дошкільного віку і першокласників

Наступність між ЗДО і школою в навчанні дітей математиці. Наступність у змісті та методах навчання математики.

4. Структура освітнього компонента

Назви тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	аудиторні	у тому числі			самост. робота
			лекції	семінари	практичні	
5 семестр						
Тема 1. Предмет та завдання методики формування математичних уявлень.	4	2	2	-	-	2
Тема 2. Становлення та розвиток методики вивчення математики як науки.	6	4	2	-	2	2
Тема 3. Психолого-педагогічні основи математичного розвитку дітей дошкільного віку.	4	2	2	-	-	2
Тема 4. Характеристика методичного забезпечення математичного розвитку дітей дошкільного віку.	6	4	2	-	2	2
Тема 5. Форми і методи навчання математики дітей дошкільного віку.	8	6	2	4	-	2
Разом	28	20	10	4	4	10
6 семестр						
Тема 6. Методика формування уявлень про множину.	4	2	2	-	-	2
Тема 7. Методика формування уявлень про число, лічбу.	6	4	2	-	2	2

Тема 8. Методика формування уявлень про величину і вимірювання величин.	8	6	2	4	-	2
Тема 9. Методика формування уявлень про форму і геометричні фігури.	6	4	2	-	2	2
Тема 10. Методика формувань просторових уявлень.	3	2	2	-	-	1
Разом	29	16	10	4	4	9
7 семестр						
Тема 11. Методика формування часових уявлень.	4	2	2	-	-	2
Тема 12. Методика навчання обчисленню та розв'язанню арифметичних завдань.	6	4	2	-	2	2
Тема 13. Інноваційні технології формування математичних уявлень (зарубіжний досвід).	8	6	2	4	-	2
Тема 14. Сучасні вітчизняні інноваційні технології формування математичних уявлень.	6	4	2	-	2	2
Тема 15. Організація сенсорно-пізнавального простору для математичного розвитку дітей дошкільного віку.	4	2	2	-	-	2
Разом	28	16	10	4	4	10
8 семестр						
Тема 16. Моделі сенсорно-пізнавального розвитку дітей дошкільного віку.	8	6	2	4	-	2
Тема 17. Планування роботи з розвитку математичних уявлень в дітей у ЗДО.	8	6	2	-	4	2
Тема 18. Програми з розвитку математичних уявлень у ЗДО.	4	2	2	-	-	2
Тема 19. Логіко-математична готовність дітей дошкільного віку до школи	10	8	2	4	2	2
Тема 20. Наступність у логіко-математичному розвитку дітей дошкільного віку і першокласників.	7	5	2	-	3	2
Разом	36	23	10	8	9	10
Усього годин	120	81	40	20	21	39

5. Теми семінарських занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-ть годин
1.	5	Форми і методи навчання математики дітей дошкільного віку.	4
2.	8	Методика формування уявлень про величину і вимірювання величин.	4
3.	13	Інноваційні технології формування математичних уявлень (зарубіжний досвід).	4
4.	16	Моделі сенсорно-пізнавального розвитку дітей дошкільного віку	4
5.	19	Логіко-математична готовність дітей дошкільного віку до школи	4
Разом			20

6. Теми практичних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-ть годин
1.	2	Становлення та розвиток методики вивчення математики як науки.	2
2.	4	Характеристика методичного забезпечення математичного розвитку дітей дошкільного віку.	2
3.	7	Методика формування уявлень про число, лічбу.	2
4.	9	Методика формування уявлень про форму і геометричні фігури.	2
5.	12	Методика навчання обчисленню та розв'язанню арифметичних завдань.	2
6.	14	Сучасні вітчизняні інноваційні технології формування математичних уявлень.	2
7.	17	Планування роботи з розвитку математичних уявлень в дітей у ЗДО.	4
8.	19	Логіко-математична готовність дітей дошкільного віку до школи.	2
9.	20	Наступність у логіко-математичному розвитку дітей дошкільного віку і першокласників.	3
Разом			21

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-ть годин
1.	1	Предмет та завдання методики формування математичних уявлень.	2
2.	2	Становлення та розвиток методики вивчення математики як науки.	2
3.	3	Психолого-педагогічні основи математичного розвитку дітей дошкільного віку.	2
4.	4	Характеристика методичного забезпечення математичного розвитку дітей дошкільного віку.	2
5.	5	Форми і методи навчання математики дітей дошкільного віку.	2
6.	6	Методика формування уявлень про множину.	2
7.	7	Методика формування уявлень про число, лічбу.	2
8.	8	Методика формування уявлень про величину і вимірювання величин.	2
9.	9	Методика формування уявлень про форму і геометричні фігури.	2
10.	10	Методика формувань просторових уявлень.	2
11.	11	Методика формування часових уявлень.	2
12.	12	Методика навчання обчисленню та розв'язанню арифметичних завдань.	2
13.	13	Інноваційні технології формування математичних уявлень (зарубіжний досвід).	2
14.	14	Сучасні вітчизняні інноваційні технології формування математичних уявлень.	2
15.	15	Організація сенсорно-пізнавального простору для математичного розвитку дітей дошкільного віку.	2
16.	16	Моделі сенсорно-пізнавального розвитку дітей дошкільного віку.	2
17.	17	Планування роботи з розвитку математичних уявлень в дітей у ЗДО.	3
18.	18	Програми з розвитку математичних уявлень у ЗДО.	2
19.	19	Логіко-математична готовність дітей дошкільного віку до школи	2
20.	20	Наступність у логіко-математичному розвитку дітей дошкільного віку і першокласників.	1
Разом			39

9. Методи та технології навчання

Методи викладання освітнього компонента Фахові методики дошкільної освіти: Методика формування елементарних математичних уявлень спрямовані на розв'язання навчальних завдань.

Вибір методів і технологій викладання та навчання здійснюється залежно від мети заняття, змісту, навчальних можливостей здобувачів освіти, особливостей особистості викладача, матеріально-технічного забезпечення.

Засоби навчання, які застосовуються при викладанні освітнього компонента, є словесні, наочні й практичні. Серед форм та методів подачі навчального матеріалу з методики формування елементарних математичних уявлень застосовуються:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом інформації:

– Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (Power Point – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

– Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

– Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Подані матеріали дозволяють здобувачеві освіти самостійно планувати терміни та обсяги змістової складової навчальної діяльності, прогнозувати її результативність.

За рівнем активності: пояснювально-демонстраційний, дослідницький.

За функцією: усне викладання матеріалу, закріплення, самостійна робота щодо засвоєння навчального матеріалу, перевірка і оцінка знань та умінь.

Самостійна робота здобувачів освіти включає дві складові: самостійна підготовка до аудиторних занять, до занять у режимі онлайн, підготовка до тематичного тестового контролю та рубіжного контролю.

10. Методи та форми контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти застосовуються такі методи:

1. Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
2. Методи письмового контролю: підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, наукове есе.
3. Комп'ютерного контролю: тестові програми.
4. Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Форми контролю знань здобувачів освіти:

- поточний;
- підсумковий екзамен.

Поточний контроль знань здобувачів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на семінарських заняттях, практичну та самостійну роботу.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі екзамену за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає три питання (письмово чи усно). Екзаменаційні білети повинні бути затвердженими в установленому порядку.

Екзамен є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведена до рівня поточних форм контролю.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Критерії та засоби оцінювання запланованих програмних результатів навчання

Критеріями ефективності запланованих результатів навчання є глибина та дієвість знань, системність та усвідомленість знань.

Методами і засобами оцінювання підготовки до занять та виконання практичних завдань виступають: усний контроль (індивідуальне і фронтальне опитування здобувачів освіти); засоби письмового контролю (тестові завдання, контрольні роботи, ситуаційні задачі), індивідуальні завдання – написання рефератів.

Рейтингова система оцінювання дозволяє врахувати рівень знань, поточну підготовку здобувачів освіти до аудиторних занять та визначити рівень засвоєння навчального матеріалу окремої теми. Підсумкова оцінка виставляється після складання екзамену за рейтинговими показниками.

**Норми і критерії оцінювання знань
запланованих програмних результатів навчання**

Оцінка «відмінно». Здобувач освіти відповідно до освітнього компонента виявив всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної і додаткової літератури, сформулював повні відповіді на всі поставлені запитання, виявив креативність та уміння творчого застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань; має загальний високий рівень ерудиції та культури мови, здатний до самостійного поповнення надбаних знань і умінь у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.

Оцінка «добре». Здобувач освіти міцно засвоїв програмний матеріал, вміє логічно і послідовно його викласти, має повні та системні знання з освітнього компонента, точно формулює означення й правила, не допускає істотних помилок у відповідях на запитання, вільно оперує навчальним матеріалом освітнього компонента, знає наукову й довідкову літературу, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Виявив уміння застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань, глибоко розуміє матеріал але знання з окремих тем мають неповний характер, немає достатньої самостійності в аргументації відповідей, у відповідях він допускає недоліки, які може самостійно виправити.

Оцінка «задовільно». Здобувач освіти виявив знання основного навчального матеріалу в необхідному для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності обсязі, виявив поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, давав неповні відповіді на поставлені запитання із застосуванням певних штамів, виявив уміння репродуктивного вирішення практичних завдань, у процесі їхнього виконання допускав суттєві помилки, які міг усунути лише за допомогою викладача.

Оцінка «незадовільно». Здобувач освіти не засвоїв переважної частини програмного матеріалу, має поверхове, фрагментарне уявлення про освітній компонент, допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, на більшість запитань не давав відповіді, не здатний використати наявні знання під час виконання простих практичних завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися до повторного складання.

11. Рекомендовані джерела інформації

11.1. Базова література

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Наказ МОН № 33 від 12.01.2021 р. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/>.
2. Брежнєва О.Г. Теорія і практика математичного розвитку дітей 3-6 років у системі дошкільної освіти: автореф. дис. д. пед. наук. К., 2019, 42 с.
3. Брежнєва, О. Г. Математичний розвиток дошкільників: теорія і технологія: монографія. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 481 с.
4. Гавриш, Н.В., Брежнєва, О.Г., Кіндрат, І.Р., Корнеєва, О.Л., Рагозіна, В.В., Рогозянський, О.С., Хартман, О.Ю. Впевнений старт: книга вихователя : методичний посібник (Т.О. Піроженко, наук. ред., О.Ю. Хартман, заг. ред.). В 3 частинах. Ч. 1. Київ: Українська академія дитинства. 2017. 87 с.
5. Газіна І.О. Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Панькова А. С., 2021.383 с.
6. Гайдаржийська Л.П. Формування елементів математичних уявлень у дітей старшого дошкільного віку монографія. Мелітополь : Вид. будинок ММД, 2018. 167 с.
7. Дорошенко Т.М., Мацько В.В. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень: навч. посіб./ упоряд.: Т.М. , В.В.Мацько Кременчук : ПП «Бітарт», 2019. 96 с.
8. Зайцева Л.І. Формування математичної компетентності у дітей дошкільного віку [Текст] : навч. посіб. Запоріжжя : Статус, 2021. 295 с.
9. Мисан І.В. Теорія та методика формування у дітей дошкільного віку елементарних математичних знань: навч. посіб. Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я. М., 2019. 161 с.
10. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ : Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
11. Павлюк Т.О. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень : навч.-метод. посіб. Рівне : О. Зень, 2016. 119 с.
12. Пагута Т.І. Методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників: навч.-метод. посіб. Л., «Новий світ», 2020. 298 с.
13. Піроженко Т. О. Компас у світі ціннісних орієнтацій дошкільника: навч. посіб. / Т. О. Піроженко, С. О. Ладивір, Л. І. Соловійова та ін. Київ : ВД «Слово», 2016. 56 с.

14. Піроженко, Т.О., Соловійова, Л.І., Хартман, О.Ю. Соціально значущі цінності в життєдіяльності майбутнього школяра : методичні рекомендації (Т.О. Піроженко, ред.). Київ: Видавничий дім «Слово». 2017. 67 с.
15. Степанова Т.М.. Навчаємо математики. Формування елементарних математичних уявлень у дітей старшого дошкільного віку: навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2017. 111 с.
16. Степанова Т.М.. Навчаємо математики. Формування елементарних математичних уявлень у дітей п'ятого року життя: навч.-метод. посіб. Київ: Генеза, 2019. 96 с.
17. Щербакова К. Й., Брежнєва О. Г. Теорія і методика логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку. навч. посіб. Мелітополь : ВД Мелітопольської міської друкарні, 2015. 200 с.
18. Я у світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / О.П. Аксьонова, А.М. Аніщук, Л.В. Артемова [та ін.]; наук. кер. О.Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488 с.

11.2. Допоміжна

1. Бадіца М. Піцик С. Розвиток інтелектуальних здібностей старших дошкільників засобами Lego-конструктора. *The 1 st International scientific and practical conference Achievements and prospects of modern scientific research* (December 6-8, 2020) Editorial EDULCP, Buenos Aires, Argentina. 2020. 660 p. URL:<https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/>.
2. Вертугіна В., Гурманчук Т. Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку шляхом використання логічних блоків З. Дьєнеша. *Молодь і ринок*. № 10/196 (2021). URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/248804>.
3. Возняк Г.М. 60 років біля класної дошки. Моя активізація навчально-пізнавальної діяльності на уроках математики. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2018. 295 с.
4. Гавриш Н.В., Рагозіна В.В., Васильєва С.А. Дидактико-методичний супровід освітнього процесу в групах раннього віку. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (199), 2021. 19-24. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-199-19-24>
5. Газіна І. О. Розвиток інтелектуальних здібностей у дітей дошкільного віку засобами педагогічних інновацій В. Воскобовича. *Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі* : зб. наук. праць / [за заг. ред. О. А. Гнізділової, відпов. ред. Н. В. Ковалевська]. Полтава : Видавець Шевченко Р.В., 2017. Вип. 1. 50-53. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/9656>.

6. Гнізділова О.А., Гришко О.І., Клевака Л.П. Розвиток у дітей дошкільного віку логіко-математичних уявлень та умінь у процесі використання логічних блоків Дьенеша та паличок Кюїзенера. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*, (4). 2021. URL: <https://pedejournal.cdu.edu.ua/article/view/4058>. Серія «Педагогіка». Випуск 5/37 (2017). С. 29-38.

8. Зайцева Л. І. Парціальна програма «Формування математичної компетентності у дітей дошкільного віку» (четвертий, п'ятий, шостий роки життя). Мелітополь : Вид. будинок Мелітоп. міськ. друк., 2021. 48 с.

9. Зайцева Л. І. Подорож у світ математики. Робочий зошит №1: Пізнавальні діалоги та завдання з математичним змістом для дітей молодшого дошкільного віку Запоріжжя: Статус, 2020. 64 с.

10. Концепція «Нова української школа» (оновлено) [електронний ресурс]. URL:: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczyia.pdf>

11. Методичні рекомендації до оновленого базового компонента дошкільної освіти. Лист МОН № 1/9-148 від 16.03.2021 р. <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodometodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyiosviti>.

12. Навчання й виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у викликах сьогодення: колект. монографія / [за заг. ред. О. В. Лобової, І. П. Рогальської-Яблонської]. Суми : Цьома С.П. 2018. 443 с.

13. Піроженко Т., Хартман О. Становлення ціннісних орієнтацій дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в ігровій та навчальній діяльності в освітній системі «Радість розвитку». *Вісник Національної академії Педагогічних наук*. Т. 2 (1). 2020. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-2-1>

14. Програми розвитку дітей. Міністерство освіти та науки України. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>.

15. Brezhneva H. Formation of Logical and Mathematical Competence of a Preschool Child: Integrated Approach. *Innovative Technologies in Preschool Education*, 4, 2021. 41-45. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4965338>.

16. STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 9–10 листопада 2017 року, м. Київ. К.: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2017. 160 с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/483838/mod_resource/content/1/STEM%20%d0%be%d1%81%d0%b2%d1%96%d1%82%d0%b0.pdf#page=60.

11.3. Інтернет-ресурси

1. Бадіца М. Піцик С. Розвиток інтелектуальних здібностей старших дошкільників засобами Lego-конструктора. *The 1 st International scientific and practical conference Achievements and prospects of modern scientific research* (December 6-8, 2020) Editorial EDULCP, Buenos Aires, Argentina. 2020. 660 p. URL:<https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/>.
2. Вертугіна В., Гурманчук Т. Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку шляхом використання логічних блоків З. Дьєнеша. *Молодь і ринок*. № 10/196 (2021). URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/248804>.
3. Гавриш Н.В., Рагозіна В.В., Васильєва С.А. Дидактико-методичний супровід освітнього процесу в групах раннього віку. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (199), 2021. 19-24. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-199-19-24>.
4. Газіна І. О. Розвиток інтелектуальних здібностей у дітей дошкільного віку засобами педагогічних інновацій В. Воскобовича. *Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі* : зб. наук. праць / [за заг. ред. О. А. Гнізділової, відпов. ред. Н. В. Ковалевська]. Полтава : Видавець Шевченко Р.В., 2017. Вип. 1. 50-53. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/9656>.
5. Гнізділова О.А., Гришко О.І., Клевака Л.П. Розвиток у дітей дошкільного віку логіко-математичних уявлень та умінь у процесі використання логічних блоків Дьєнеша та паличок Кюїзенера. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*, (4). 2021. URL: <https://pedejournal.cdu.edu.ua/article/view/4058>. Серія «Педагогіка». Випуск 5/37 (2017). С. 29-38.
6. Концепція «Нова української школа» (оновлено) [електронний ресурс]. URL:<http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0>
7. Методичні рекомендації до оновленого базового компонента дошкільної освіти. Лист МОН № 1/9-148 від 16.03.2021 р. <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodometodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyiosviti>.
8. Програми розвитку дітей. Міністерство освіти та науки України. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>.
9. STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 9–10 листопада 2017 року, м. Київ. К.: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2017. 160 с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/483838/mod_resource/content/1/ST.